

ФАКТЧЕКІНГ І ВЕРИФІКАЦІЯ

Про що будемо говорити?

- Що таке фактчекінг і верифікація?
- Чому фактчекінг важливий для медіа?
- Фактчекінгові проєкти в Україні
- Як відрізнити факти від суджень
- Що перевіряємо за допомогою фактчекінгу?

Факчек: які асоціації?

Які асоціації у вас пов'язані з терміном "фактчекінг"?

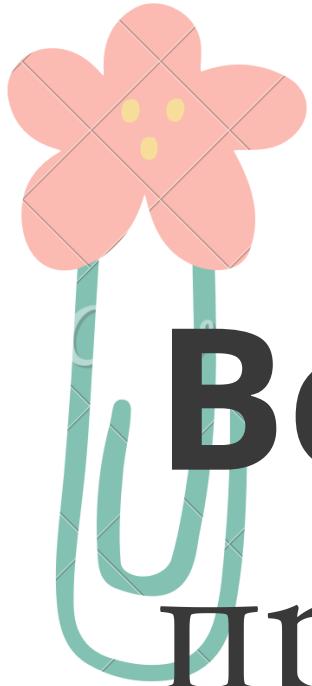

Що таке фактчекінг?

Це сучасний інструмент розслідувань, націлений на викриття популізму, маніпуляцій, недостовірних фактів у риторичі спікерів різного рівня. (О. Гороховський)

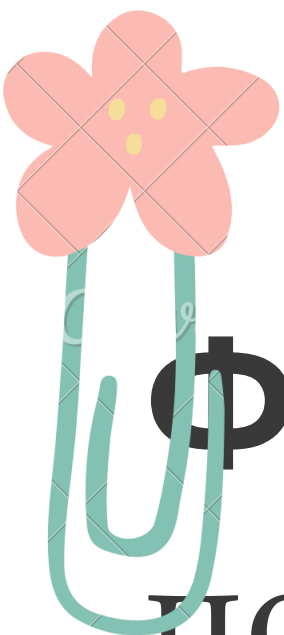
ФАКТЧЕКІНГ VS ВЕРИФІКАЦІЯ

Верифікація – це процес перевірки достовірності і точності даних.

- Відповідає на питання **ЩО? ДЕ? КОЛИ?**

ФАКТЧЕКІНГ VS ВЕРИФІКАЦІЯ

ФАКТЧЕКІНГ ширше поняття – це процес дослідження фактів та даних для з'ясування їх достовірності й істинності, та причинно-наслідкових зв'язків

- Відповідає на питання
■ **ЩО? ДЕ? КОЛИ? ЧОМУ? ЯКІ НАСЛІДКИ**
- Визначає причинно-наслідкові зв'язки
- Передбачає публікацію результатів дослідження

Отже,
фактчекінг
спрямований
на:

- перевірку та викриття недостовірності фактів та даних, причино-наслідкових зв'язків між ними
- виявлення ознак маніпуляції фактами та даними, причино-наслідковими зв'язками між ними, підміну фактів фейками
- відновлення та демонстрація дійсної картини явищ, подій, тенденцій
- поглиблення та розширення знань споживача інформації про факти та явища, які розслідуються.

ВЕРИФІКАЦІЯ ЧИ ДІЙСНО КОЛОБОК ВТІК ВІД ДІДА Й БАБИ?

Так, дійсно, Колобок втік від баби й діда. Це підтверджено двома джерелами.

Першим є джерело «Кіт» - він зафіксував, як в 13.30 Колобок викотився за ворота.

Другим джерелом є «Лисиця» – вона привела документальні докази, що з'їла Колобка в 14.05.

ФАКТЧЕКІНГ

ЧИ ДІЙСНО КОЛОБОК ВТІК ВІД ДІДА Й БАБИ?

Так, дійсно, Колобок втік від баби й діда. Це підтверджено аналізом даних з декількох джерел.

Перше джерело - «Кіт», зафіксував, як о 13.30 Колобок викотився за ворота.

Джерело «Сова», згідно попередньо накопичених даних про особливості Колобків, констатувала – Колобок викотився, тому що коли вистигав на сонці, то процес вистигання був не рівномірний. В результаті вісь Колобка змінила свій кут нахилу. Колобок набув властивості несанкціоновано котитися.

Джерело «Лисиця», надала документальні дані, що з'їла Колобка в 14.05.

Проте на той момент Колобок, як вказує звіт, був вже достатньо пом'ятий.

Це свідчить про те, що Колобок весь цей час активно катався по лісу.

Внаслідок втечі Колобка, дід та бабуся залишились без сніданку.

Завдання:

Описати подію у форматі верифікації і фактчеку. Джерела не обмежуються лише «героями» казок. Акцент на деталі, логіку, відповідь на характерні питання для обох форматів.

1 група: Кажуть, що курочка Ряба знесла золоте яйце. Правда це чи ні?

2 група: Чи правда, що у персональному бюджеті Буратіно було п'ять золотих монет?

Кейс

«Держава запозичила понад \$90 млрд у зовнішніх кредиторів. Кожен її громадянин – від немовляти до пенсіонера – винен їм (кредиторам) по \$10 000».

Види неправдивого контенту

Чому небезпечна дезінформація?

- Засилля неякісної журналістики, домінування сенсаційності – журналісти часто самі несвідомо поширюють такий контент
- Життя у фільтр-бульбашці соціальних мереж (filter bubble)
- Як вирватися з інформаційної бульки | DW Ukrainian (<https://www.youtube.com/watch?v=IprxVtcULk>)
- Формування стійких установок, заснованих на емоціях, а не розумі.

**Як протидіяти
дезінформації?**

**Дотримуватися професійних
стандартів!**

***Що мають
робити
журналісти?***

**Не публікувати неперевірену
інформацію!**

**Зберігати нейтралітет, не
подавати тенденційну
інформацію, НАТОМІСТЬ діяти в
інтересах УСЬОГО суспільства**

**Як протидіяти
дезінформації?**

**Державні установи і організації,
що протистоять дезінформації**

***Що має робити
влада?***

**Загальнонаціональні і
локальні проєкти з
медіаграмотності**

**Як протидіяти
дезінформації?**

**Самоосвіта і розвиток
критичного мислення (відкриті
масові курси EdEra, Prometheus та
багато інших), бути активними
громадянами!**

***Що має робити
суспільство?***

**Фактчекінгові громадські
організації – більше ніж 120 у
світі.**

Міжнародні фактчекінгові проєкти

FactsCan

**Українські
фактчекінгові
проєкти**

**STOP
FAKE
.ORG**

БЕЗ БРЕХНІ

ПО ТОЙ БІК ПАНДЕМІЇ

ФАКТ & СУДЖЕННЯ

Назвіть 3 факти і 3 судження